

Egy muzsikus halálára

Városunk zenei életét ismét nagy veszteség érte. November 8-án reggel elnémult egy hegedű, elszakadt egy lélek húrja, örökre eltávozott Ribly János, a Pannon Filharmonikus Zenekar pár éve nyugalomba vonult II. hegedű szólamvezetője, aki nemrég még a zenekar titkára és mindenese volt. 1959 óta játszott a színházi és a szimfonikus zenekarban, a 70-es évektől szólamvezetőként, majd 77-től ellátta a titkári teendőket is. Utóbbi minőségében nélkülözhetetlen volt. Tudta, hogy az országban hol található meg egyes operettek, vagy operák kottái, honnan lehet – szükség esetén – különleges hangszereket kölcsön kérni, jó minőségű kiegészítőket beszerezni. Mindenre talált megoldást. Számítógép híján kénytelen volt a rengeteg címet, telefonszámot fejben tartani, s a zenekari munka mellett sokszor késő estig dolgozott az irodában, hogy simán, olajozottan menjenek a dolgok, mert szerinte: „A közönség jó produkciót akar hallani és nem kíváncsi az azzal kapcsolatos problémákra.” Több mint 45 évig szolgálta alázattal a nagybetűs ZENEKAR-t, a szó legnemesebb értelmében. Évtizedek múltán szervezte a rengeteg munkát és a vele járó stresszt már nem tolerálta, megromlott egészségi állapota miatt nyugdíjba vonult, de még így is ellátta a színházi zenekar titkári teendőit. Kórházba kerülése előtti napon még ott intézte a hivatalos ügyeket. Szervezte egy hónapig küzdött és Ő, aki addig minden helyzetben tudta a megoldást, most nem tudott győzni.

A hegedű és a hegedülés megszállottja volt, mindent tudott a hangszerről, kívülről és kollégák Tőle kértek szakértői véleményét, ha hangszert akartak vásárolni. Az ideális hangú

hegedűt kereste egész életében. Két új hangszerének elkészültét még megérte, de hangját már nem hallhatta. Hiányát nagyon sokáig fogjuk érezni valamennyien. Isten veled kedves barátunk és kollégánk, nyugodj békében, emlékedet megőrizzük.

Búcsúzóul álljon itt egy részlet Juhász Gyula: Hegedű című verséből:

*Ha meghalok – a csönd oly nagyszerű, –
Elhallgat e világi tájakon
Egy fájó hegedű.*

*Egy hegedű, mely – boldog emberek –
A végtelen, reménytelen borút
Zengette meg.*

*A bánatot, hogy nincs igazi öröm,
És nincs igazi vágy, mely teljesül
E vérkönnyes rögön.*

*Ha meghalok – a csönd az én hazám, –
Akkor fogok én élni, győzni majd
Igazán.*

Pécs, 2004. 11. 18.

Durczy István

Magyarország legrégebbi amatőr szimfonikus zenekara

Ebben az évben ünnepli fennállásának 175. évfordulóját. Az 1829-ben született Soproni Zeneegyesület (Oldenburger Musikverein), 1929-től Liszt Ferenc Zeneegyesület, szimfonikus együttesként működött, mai neve pedig – már városi keretek között – 1951 után formálódott véglegessé.

A zeneegyesület és énekiskolája létrejött elsősorban id. **Kurzweil Ferenc** érdeme s J. Haydn két oratóriumának (Az évszakok, A teremtés) előadása inspirálta. 1832-ben az alapító karnagy megvált tisztességétől, **Hold (Holt) Ágost** katonakarmester vette át a zeneigazgatói teendőket.

Már a reformkorban neves művészek szerepeltek az egyesület dobogóján, például 1840 februárjában Liszt Ferenc, aki koncertje jövedelmének egy részét az egyesületi énekiskola fejlesztésére ajánlotta fel.

Akkoriban a zeneegyesület „főmedre volt a zenei élet folyásának”, egészen az 1848/49-es időszakig, illetve a Bach-korszakig. **Csegka Ágoston, Beskoschka Ferenc, Suppé Ferenc** (Franc Suppe), majd **Lorenz János** nehéz körülmények között képviselték a folyamatosságát, az utóbbi az 1850-es évektől. Az 1860-as 1870-es években új erők tűntek föl a soproni zeneéletben, a zeneegyesület anyagi és személyi okok miatt elszigetelődött, a maga nehézségeivel küszködött. Életre keltése nem sikerült sem **Kerner Józsefnek**, sem **Haemrich (Hainrich) Alajosnak**, sem pedig **Czegléd Gyulának, Czerny** karmesternek, csak **Kossow Jenő** ügybuzgalma nyomán született újjá 1889-ben. Kossow karnagy „1904-ig vitte diadalmasan a soproni hagyományos zenei művelődés zászlaját” – írta Csatai Endre. 1908-tól **Altdörfer**

Gálos István zenekari tag és Dárdai Árpád karmester

Viktor vette át a karmesteri pálcát. Utódja **Valker István** lett (1910), majd egy darabig – a világháború kitöréséig – megint

Horváth József 1930–64-ig karmester

Kossow dr. vállalta karnagyságot. 1917-ben **Zwintz Károly** vállalkozott az egyesület újbóli át- és újjászervezésére; „az új karnagy és regenerátor városunk zenei életébe új, friss vérkeringést hozott” (Wrchovszki Károly). A város alapvetően túlélte a történelem viharos éveit. Az 1920-as években már minden személyi adottsága (zenekarok, énekkarok, vonósnegyes, kiváló muzsikusok: Hoffer Ottó, Klafszky Henrik, Zwintz Károly, Zupancsics Miklós Károly, Aldörfer Viktor, Takács Jenő, Scholz János, Kárpáti Sándor, Wurditsch Antal, Horváth József, H. Desseffy Bella és mások) megvolt egy magasabb szintű zenekultúra kibontakoztatásához. 1929 őszén országvilág színe előtt ünnepelte a Zeneegyesület centenáriumát, Bartók, Dohnányi, Stefániai Imre, dr. Székelyhídi Ferenc, Herz Ottó híres zeneművészek közreműködésével, bemutatták – vidéken elsőként – Kodály „Psalmus Hungaricus”-át, Bach, Haydn, Liszt szellemének hódoltak, Petőfi Sándorra emlékeztek Hubay zenéjével.

Zwintz **Dillmann Antal** váltotta (1930), őt átmenetileg **Horváth József**, 1931 őszétől **Gárdonyi Zoltán**, a sokoldalú, igen jól képzett szakember. Gárdonyi legnagyobb teljesítménye Liszt Szent Erzsébet legendája c. oratóriumának bemutatása volt 1932-ben. Néhány év után ismét **Horváth József** kapta a karmesteri pálcát, ami 1964 tavaszáig volt a kezében.

A zenekar és énekkar élén, kitűnő szólistákkal, remekművek sorát vezényelte, a Máté passiót (1941, 1942), Az évszakokat (1943), a h-moll misét (1944), a Psalmus Hungaricust (1947), többször adták elő Bartók III. zongoraversenyét, és mint írták, mintegy „ezer mű szólalt meg a pálcája intésére”.

1964 őszétől **Székely Endre** vezette a zenekart, kétszer is dirigálta a híres IX. szimfóniát. 1966 őszétől előbb **Petró János**, majd **Jancsovics Antal** vette át az irányítást. 1968-ban elhangzott Liszt Haláltánc, Händel Judás Makkabeus c. oratóriuma, Haydn nagy művei közül a „Die Sieben Worte”, A teremtés és a B-dúr (Harmónia) mise. 1970-ben Händel Messiása és Halmos László Mosonmagyaróvári Oratóriuma. **Horváth Gyula** 1970 szeptemberétől kapott karmesteri megbízást. Keze alatt szólalt meg – sok egyéb mellett – Haydn Nelson-miséje, Schubert G-dúr miséje, de modern műveket is (Bartók, Sárjai, Szőnyi, Sugár, Farkas Ferenc, Hidas) megtanult a zenekar.

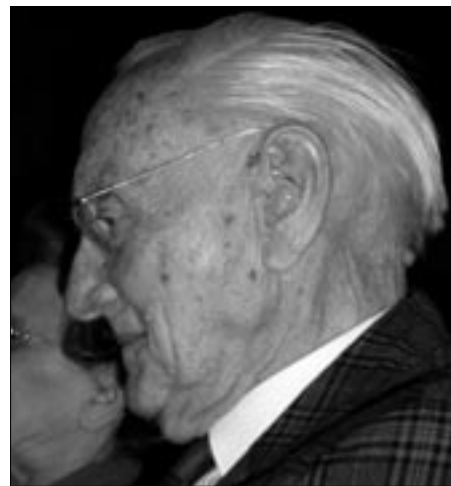
1977 őszétől újabb karnagyváltás következett. **Jancsovics** karmester „kisegítőként” Szokolay-műveket (Vízimesék, Új-évi kantáta) mutatott be. Mellette fiatal dirigensek sora fordult meg Sopronban egy-egy koncert erejéig: **Molnár László**, **Marosi László**, **Jármai Gyula**, **Sallai Imre**. Végül 1979-ben **Dárdai Árpádra** esett a választás, aki immár negyedszázada vezeti a soproni szimfonikusokat.

Vezényelte a soproniakat Goldmark Károly, Dohnányi Ernő, Takács Jenő, Kórody András, Fejér György, Bolberitz Tamás, Peter Hollfelder, Nicholas Smith, Oliver Dohnányi, Mary Ellen Kitchens, Christoph Nielbock, Wolfgang Rödre.

Híres szólisták mindenkor szívesen léptek fel a zenekarral. Csak a legkiemelkedőbbeket említjük: Altdörfer Viktor, Balassa Kálmán, Berla Károly, Sente Ferenc, Sztojanovits Lili, Kemény Dezső, Székelyhídi Ferenc, Basilides Mária, Fischer Annie, V. Simon Atala, Takács Jenő, Végh Sándor, Böszörményi Nagy Béla, Zathureczky Ede, a Zupancsics-testvérek, Varga Tibor, Ricardo Odnoposoff, Ország Tivadar, Perényi Miklós, Báthy Anna, Engel Iván, Sándor Judit, Zempléni Kornél, Kovács Dénes, Rados Ferenc, Tusa Erzsébet, Bächer Mihály, Dénes Vera, Lukács Pál, Garay György, Scholz János, Török Erzsébet, Metzker Károly, Gyurkovics Mária, Rohmann Henrik, Botvay Károly, Kósa György, Antal Imre, Ryoko Ohno, Szemjon Kurcsin, Mező László, Tarjáni Ferenc, Bánky József, Fellegi Ádám, Onczay Csaba, Lehotka Gábor, Perényi Eszter, Angela Gavrila-Dieterle, Szendrey-Karper László, Failoni Donatella, Maurycy Merunowicz, Nyikolaj Szuk, Jandó Jenő, Matuz István, Kovács Endre, Virágh Endre, Andreas Reiner, Lantos István, Székely István, Szokolay Balázs,

Jooni Hwang, Elena Konstantinova, Kocsis Zoltán, Zempléni Mária, továbbá a soproni előadók és a Magyar Állami Operaház énekművészei. A kiemelt hírességek sora hosszasan folytatható, hisz az elmúlt 25 évben közel 200 hangverseny adott és 250 művet mutatott be a zenekar.

A Szimfonikusok rendszeres szereplői Sopron zenei életének. A városban évente kb. 6–10 koncertet adnak (Szt. Mihály templomban a hagyományos halottak napi Mozart: Requiem előadása, Soproni Tava-

Lomoschitz Pál 1957–83-ig koncertmester

szi Napok, Soproni Ünnepi Hetek, filharmoniai bérleti előadások stb.). Vidéken – az elmúlt pár évben Győrben, Zalaegerszegen, Veszprémben (Kamarazenekari Fesztivál 2003. Nívódíj), Szombathelyen, Fertődön, Hegykőn stb. – és külföldön kb. 2–4 hangversenyen lépnek fel. Többször koncerteztek Budapesten, (2000-ben és 2002-ben a budapesti Zeneakadémia Nagytermében) de Ausztriában, Németországban is. A kempeni zenekarral a testvérvárosi kapcsolat révén rendszeresek a közös programok. Műsorukon javarészt barokk (bécsi) klasszikus, könnyebb romantikus kompozíciók, XX. századi magyar szerzők könnyebben játszható alkotásai szerepelnek. 2004-ben PHARE-támogatás révén igen nagy sikerrel mutatták be a Wiener Tonkunstvereiningung közreműködésével Orff: Carmina Burana c. művét a Fertőrákosi Barlangszínházban és az ausztriai Klosterneuburgban.

A zenekar tagjai szabadidejük feláldozásával, ellenszolgáltatás nélkül vesznek részt a zenekar munkájában: szervezik a koncerteket, kottakölcsönzéseket, teremtik meg a zenekar működési feltételeit és vesznek részt a próbákon és előadásokon. Az együttes karmestere 1979 óta Dárdai Árpád.

Moldvai József